

INGEKOMEN 10 NOV. 2020

Maatschappelijk Domein

De gemeenteraad van Beemster

*uw brief van**uw kenmerk**ons kenmerk**datum*

1533522

3 november 2020

*onderwerp***Specialistische jeugdhulp in Zaanstreek-Waterland**

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u als vervolg op de brief van 2 juli 2020 (kenmerk 1522014). In deze brief stond de stijging inzake de kosten van de (bovenregionaal gecontracteerde) specialistische jeugdzorg centraal. In deze brief geven wij u een analyse die wij hebben gemaakt van de stijgende kosten.

Voor de zomer is een regionale (Zaanstreek/Waterland) opnamestop ingesteld voor specialistische jeugdhulpaanbieders die hun normbudget dreigden te overschrijden. Dit betekent dat een zorgaanbieder niet verder kan groeien en er gekeken moet worden naar een soortgelijke hulpaanbieder die nog ruimte heeft in zijn beschikbare normbudget. Deze normbudgetten zijn gebaseerd op basis van de beschikbare budgetten in de begroting van de gemeenten binnen Zaanstreek/Waterland.

We hebben als gemeente een zorgplicht, we bieden hulp aan onze kinderen die dat nodig hebben. Zij hebben de hulp nodig om te zorgen dat zij gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Waar mogelijk normbudgetten zijn bereikt en er geen alternatieven zijn zal er in overleg besloten worden het normbudget te overschrijden en als gemeente een budgetgarantie af te geven.

Landelijke en regionale en lokale trend*Landelijke ontwikkelingen*

Het stijgen van de kosten is niet uniek in Beemster en heeft met een aantal landelijke en maatschappelijke trends te maken. Het NJI (rapport 'Het groeiend jeugdzorggebruik - Duiding en aanpak'¹) toont een zorgelijk beeld. Het zorggebruik is in de loop der jaren sterk gegroeid: kreeg twintig jaar geleden ongeveer 1 op de 27 kinderen en jongeren jeugdzorg, nu is dat 1 op de 8.

¹ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Het-groeiend-jeugdzorggebruik-Duiding-en-aanpak.pdf>

bijlage(n): Geen

behandeld door:

telefoonnummer

0299-452452

Landelijke hoofdfactoren bij oorzaken groei zijn:

1. *Ontwikkelingen in het opgroeien en opvoeden van kinderen.* Psychosociale problematiek lijkt niet toe te nemen, wel het aantal echtscheidingen, prestatiedruk en problematisch sociale mediagebruik. Het succes van opvoeden wordt vooral neergelegd bij het individuele gezin en veel minder bij de samenleving.
2. *De hoge verwachtingen over en tegelijkertijd de beperkte stand van ontwikkeling van de preventie en de jeugdzorg.* Professionals lijken veiligheidshalve vaak te kiezen voor de inzet van zorg, terwijl de kennis over de resultaten van de zorg nog beperkt is. Zo is de inzet van hulp niet altijd het meest effectief of noodzakelijk, wat het aantal kinderen en jeugdigen dat in zorg zit omhoog stuwt.

Regionale ontwikkelingen en lokale oorzaken

Aansluitend op het landelijke beeld zien wij ook in onze regio Zaanstreek Waterland een stijging van het aantal kinderen in de specialistische jeugdhulp en ook een stijging van de kosten. Met de betreffende ontwikkelingen in ons achterhoofd zijn wij gestart met een analyse voor Beemster. Hierbij zoomen wij nader in op de analyse betreft de stijging specifiek voor Beemster.

Situatie Beemster

De verwachte afwijking in het budget voor de Jeugdzorg is opgebouwd uit verschillende onderdelen. De grootste stijging van de kosten heeft betrekking op de bovenregionale contractering.

Uit onze analyse blijkt dat de stijging van kosten met name wordt veroorzaakt door een tweetal ontwikkelingen;

1. Toename van instroom en tevens uitblijven van vergelijkbare uitstroom. De instroom van kinderen in de jeugdzorg is toegenomen, terwijl de uitstroom van kinderen ver achterblijft. Dit betekent dat het totaal aantal kinderen in zorg toeneemt. In 2020 zijn er gemiddeld 16 jeugdigen meer in zorg dan in 2019, een stijging van 13%. Er is niet één specifieke oorzaak voor het uitblijven uitstroom. De voornaamste redenen die we terugkrijgen is de wisseling van het personeel bij de zorginstellingen en de doorstroom naar een alternatief, vervolgzorg.
2. Toename van de gemiddelde kosten per kind die in de zorgvorm "Verblijf" zitten, terwijl het aantal kinderen in de zorgvorm "Verblijf" redelijk stabiel blijft. Zowel in 2019 als 2020 zitten er gemiddeld 11 kinderen in een vorm van verblijf. Echter zien we de kosten hierin toenemen met bijna 11%.

Voor een nadere uitwerking van dit tweetal ontwikkelingen verwijzen wij u naar bijlage 1: "Analyse inzet jeugdhulp gemeente Beemster".

Op basis van bovengenoemde ontwikkelingen is er een aanpassing voorgesteld in de begroting 2020 (Turap 2). Dit kan wijzigen op basis van ontwikkelingen en onzekerheden die niet of moeilijk financieel te vertalen zijn.

Onzekerheden die van invloed kunnen zijn op de budgetuitputting zijn bijvoorbeeld:

- Groot effect van kleine mutaties in instroom/uitstroom. De hoge kosten van bepaalde vormen van jeugdzorg, maken dat niet voorziene instroom in deze zorg een groot financieel effect kan hebben. Indien deze week 1 kind instroomt in de 'gesloten jeugdzorg' kan dat zo maar zorgen voor een stijging van de kosten met 2 ton. Natuurlijk treed dit effect ook op wanneer er een grote vorm van uitstroom zal zijn.
- Gevolgen Corona/uitstel noodzakelijke zorg. Aanbieders geven aan dat het effect van Corona nu beperkt zichtbaar is in de cijfers. Het kan zijn dat de huidige kinderen langer in zorg blijven en nieuwe instroom langer moet wachten. Op termijn kan dit tot meer kosten leiden. Ook een 2^e Corona golf zou kunnen leiden tot extra kosten.

Stijging kosten Jeugdhulp

De hierboven vermelde ontwikkelingen leiden in de jeugdhulp tot een grote druk op het budget. Wij zien een trend in de stijging van de kosten Jeugdhulp. Bij de jaarrekening 2019 was sprake van een nadeel op het onderdeel Jeugd.

In de 1^e tussenrapportage meldden wij aanvullende financiële onzekerheden in het Jeugddossier. Op basis van een nadere analyse van deze tendens verwachten wij dat het budget voor Jeugd structureel moet worden verhoogd. In de 2^e tussenrapportage (Turap) is op dit moment rekening gehouden met een budgetverhoging van circa € 39.000,--. Dit blijft echter een raming. Afhankelijk van de mate waarin de huidige stijgende trend zich voortzet, kan het zijn dat in de komende periode een verdere aanpassing nodig is.

Aanpak

Zoals aangegeven zien we dat de jeugdhulpkosten blijven stijgen. Het college stuurt al langere tijd op de jeugdhulpkosten. In 2019 zijn we gestart met een aantal maatregelen, zoals scherpere tarieven, herindicatie en de invoering van een overleg bij inzet van hoog complexe zorg (segment C met name verblijf). Daarnaast is er een strakkere sturing vanuit contractmanagement gericht op de preventie van hoog complexe zorg. Toch zien we ook een stijging van het aantal kinderen in onze specialistische jeugdhulpvoorzieningen.

Het college zet momenteel in op het doorzetten van de huidige en voorgenomen acties in 2020 en 2021 om de groei af te vlakken. De opgave daarbij is om meer te sturen vanuit de transformatiedoelen met het accent op preventie (zie bijlage 2 voor meer transformatiedoelen). De transformatie van het jeugd- en sociaal stelsel heeft alleen kans van slagen als er sprake is van een sterke basis voor de jeugd. Dat wil zeggen: een veelzijdige opvoed- en opgroeiomgeving, waarin kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk opgroeien in hun eigen omgeving en de beste kansen krijgen om zo goed mogelijk mee te doen in de samenleving. Dat geldt voor alle kinderen en jongeren, ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Goede preventie richt zich op het voorkomen van jeugdhulp en draagt bij aan een gezonde, veilige en kansrijke opvoed- en opgroeiomgeving van jeugdigen.

Denk hierbij aan: het bevorderen van het normale leven en de positieve ontwikkeling van kinderen, het gericht nemen van beschermende maatregelen, belemmerende of risicovolle factoren voorkomen, signaleren, verkleinen en waar nodig bestrijden. We zijn gestart met een aantal acties waarvan een deel is ingevuld en een deel nog loopt (zie bijlage 2).

Hierbij moet wel vermeld worden dat het tijd kost voordat we het financiële effect van de preventieve maatregelen terugzien in een daling van de kosten van de specialistische jeugdhulp. Het college onderzoekt samen met de gemeenten uit Zaanstreek/Waterland de opties om vanaf 2022 nog sterker te sturen op het jeugdhulpstelsel en de beoogde transformatie.

De nieuwe inkoop van specialistische jeugdhulp voor 2022 biedt een nieuwe mogelijkheid om vooral meer accent te leggen op het preventieve deel. Hierbij denken we onder andere aan het onderwijs, met daarbij aandacht voor de belastbaarheid van de onderwijsprofessionals. Er wordt op dit moment door de gemeenten uit Zaanstreek/Waterland hard gewerkt om deze inkoop verder vorm te geven. Begin 2021 zullen wij u hier nader over informeren. We moeten ook realistisch zijn, strakker sturen vanuit contractmanagement en scherper inkopen gaan de tekorten niet oplossen.

geadresseerde
De gemeenteraad

ons kenmerk
1533522

datum
3 november 2020

blz.
4

Kwalitatieve zorg kost geld. Met betrekking tot de voortgang van de inkoop specialistische jeugdhulp wordt u hier de komende tijd nader over geïnformeerd.

De afgelopen jaren is veel discussie geweest over de middelen die in 2015 gedecentraliseerd zijn voor jeugdhulp. Het Rijk heeft tijdelijk extra middelen toegevoegd aan het budget. Het is echter onvoldoende zeker of de tekorten ook structureel zijn. Er wordt in opdracht van VWS onderzoek gedaan om antwoord te krijgen op de vraag welke middelen structureel nodig zijn en welke maatregelen eventueel nog genomen kunnen worden om de kosten te verlagen. Het college sluit zich aan bij de lobby naar het Rijk voor meer structurele middelen. Er wordt samengewerkt met andere gemeenten in communicatie naar het Rijk en er wordt invloed uitgeoefend op de besprekingen tussen de VNG en het Rijk. De verwachting is dat eind 2020 het landelijk onderzoek jeugd klaar is. Eind 2020, begin 2021 volgt hierover meer duidelijkheid.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Beemster.

H.C. Heerschop
burgemeester

H.J. C. Welage
gemeentesecretaris

Bijlage 1 : Analyse inzet specialistische jeugdhulp gemeente Beemster

Algemeen beeld

Jeugdhulp is er voor kinderen en jongeren tussen de 0 en 18 jaar. Soms is er verlengde jeugdhulp mogelijk, voor jongeren tot 23 jaar. Bijvoorbeeld als de jeugdhulp nog niet is afgerond op de 18de verjaardag of voor pleegkinderen.

Om een beeld te kunnen vormen van de kinderen in jeugdhulp is het goed om te weten dat wij in Beemster 2.090 jeugdigen hebben in de leeftijd van 0-17 jaar en 532 jongeren in de leeftijd van 18-22 jaar. We hebben dus totaal 2.660 jeugdigen in Beemster.

Dit is 26,2% van onze totale bevolking in Beemster (inwoners). Op 1 oktober 2020 ontvingen er 129 jeugdigen specialistische jeugdhulp. Dit betekent 4,9% van de kinderen van 0-22 jaar.

In onze analyse kwamen we tot de conclusie dat de stijging van de kosten met name wordt veroorzaakt door een tweetal ontwikkelingen;

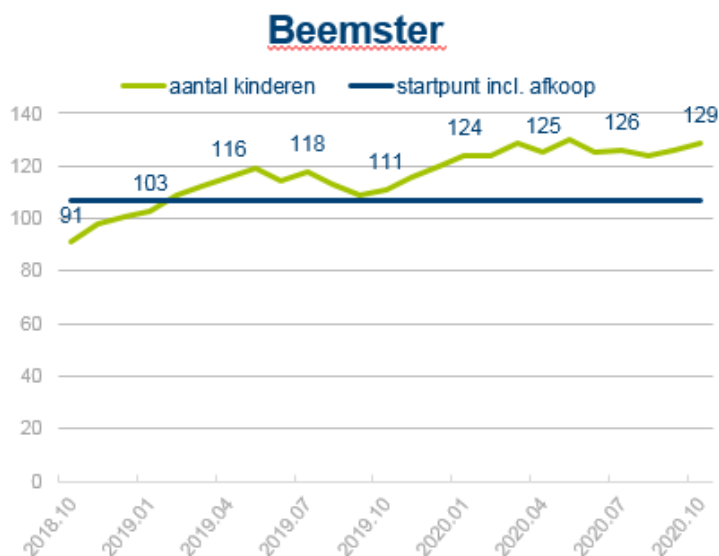
1. Instroom toename en uitblijven van een vergelijkbare uitstroom. De instroom van kinderen in de jeugdzorg is toegenomen, terwijl de uitstroom van kinderen ver achterblijft. Dit betekent dat het aantal kinderen in zorg toeneemt. Gemiddeld zijn er nu 16 kinderen meer in zorg in 2020 dan in 2019, dat is een stijging van 13%.
2. Toename van de gemiddelde kosten per kind die in de zorgvorm "Verblijf" zitten, terwijl het aantal kinderen in de zorgvorm "Verblijf" redelijk stabiel blijft. Zowel in 2019 als in 2020 zitten er gemiddeld 11 kinderen in een vorm van verblijf. Echter zien we de kosten hierin toenemen met 11%.

Onderstaand zullen we deze ontwikkelingen nader toelichten.

Ad 1. Instroom neemt toe en uitstroom blijft achter, meer kinderen in zorg

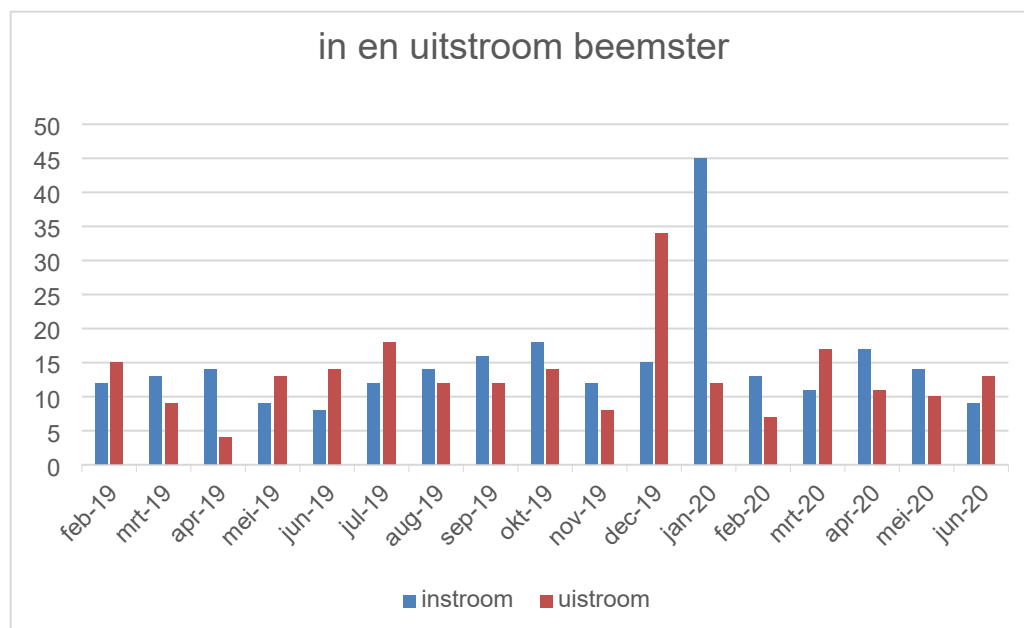
Uit een nadere analyse van de cijfers komt naar voren dat de instroom van het aantal kinderen met jeugdhulp groeit, terwijl de uitstroom van kinderen uit de jeugdhulp achter blijft bij de instroom. Per saldo neemt het aantal kinderen dat op enig moment jeugdzorg krijgt dus toe.

Zoals onderstaande grafiek ook illustreert zien we dat er op 1 oktober 2020 er 129 kinderen jeugdhulp ontvingen t.o.v. 111 kinderen jeugdhulp op 1 oktober 2019.

De grafiek laat vanaf 2020 een stijgende lijn zien. Voor een deel van de kinderen (ongeveer) is bij de start van het stelsel, begin 2018, de zorg afgekocht. De rode lijn is het startpunt van kinderen in zorg begin 2018 inclusief deze afkoop.

Als we kijken naar de instroom en uitstroom per maand, dan zien we dat bijna elke maand de uitstroom ten opzichte van de instroom achterblijft. Zie onderstaande tabel.

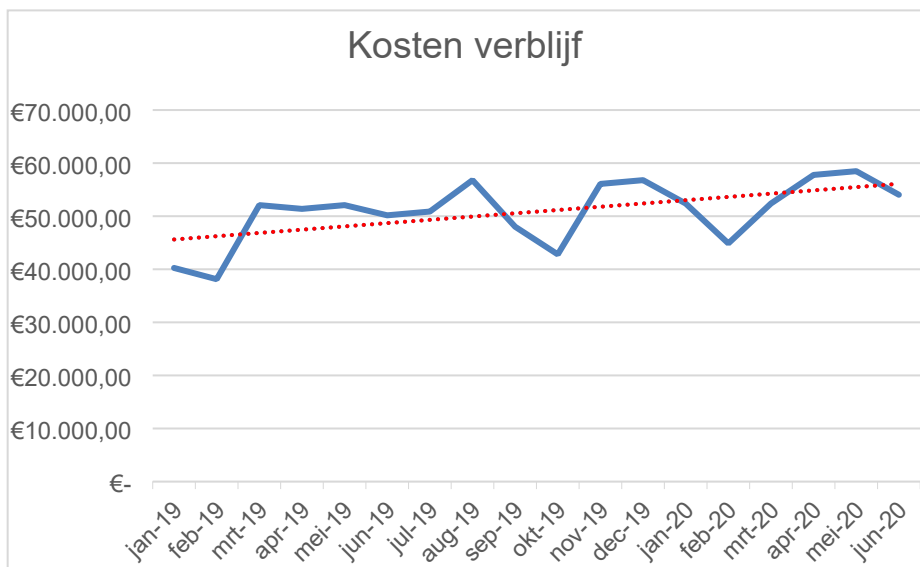
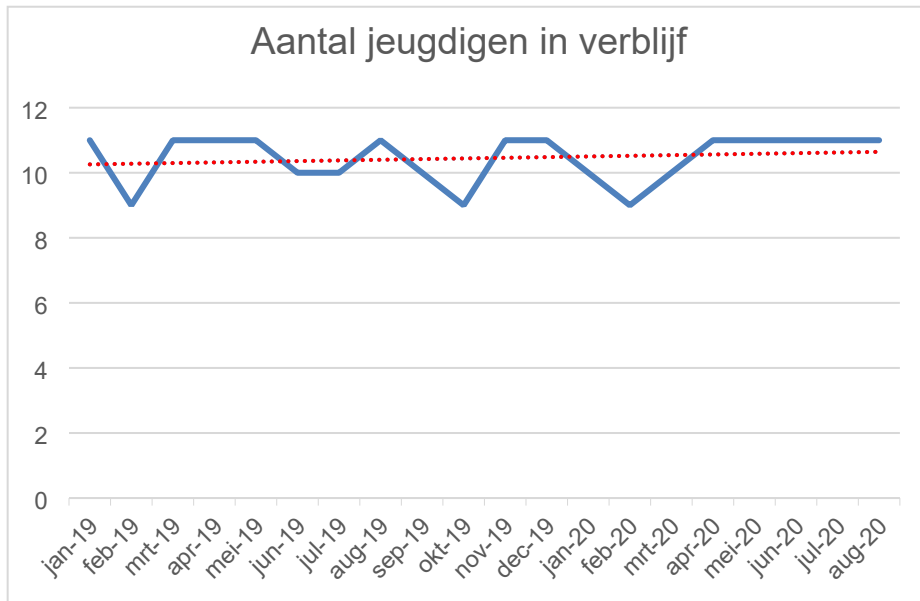

Ad 2. Verblijf

Als kinderen niet in hun eigen gezin kunnen opgroeien, dan behoren ze een plek te krijgen in een passende gezinsvorm met vaste opvoeders, dit kan bijvoorbeeld in een pleeggezin of in een gezinshuis. De zorgvorm 'verblijf' is een dure vorm van zorg. Daarnaast heeft deze vorm logischerwijs een grote impact op kind en gezin. Om die reden zijn we met ingang van 2019 gestart met zogenaamde verblijf indicaties (gesloten jeugdzorg, gezinshuizen, pleegzorg e.d.), om meer inzicht te krijgen op deze vorm van zorg.

Nadere analyse van deze cijfers laat zien dat de kosten van de zorgvorm 'verblijf' flink stijgen, terwijl het aantal kinderen met deze vorm van zorg min of meer stabiel is.

De gemiddelde kosten van 'verblijf' nemen toe en zorgen voor stijging van kosten per maand. In onderstaande tabellen (tabel 2 en tabel 3) laten we het verloop van het aantal kinderen in verblijf en de kosten van verblijf per maand zien.

geadresseerde
De gemeenteraad

ons kenmerk
1533522

datum
3 november 2020

blz.
8

We kunnen concluderen dat het aantal kinderen in een vorm van verblijf voor nu stabiel is, dit zijn er gemiddeld 11 kinderen. De kosten daarin tegen zijn de met name het laatste jaar gestegen. Gemiddeld betaalden wij 2019 voor een jeugdige €4.760,- per maand. In 2020 zijn deze kosten met 10% gestegen en betalen we nu gemiddeld €5.225,- per maand.

Bijlage 2 : Aanpak/ Uitvoering

Transformatieopgave	Acties
Inzet op preventie en eigen kracht	<ul style="list-style-type: none">• Verstevigen sociaal netwerk Buurtgezinnen is actief in Purmerend en Beemster als preventieve optie om kwetsbare, overbelaste gezinnen (vraaggezin) te ontlasten door ze te matchen met stabiele gezinnen (steungezin). Dit kan gezien worden als een soort pleegzorg-light.• We zetten al een paar jaar in op de leeftijd van 0 tot 4 jaar. Instellingen die betrokken zijn bij deze jonge kinderen brengen we meer met elkaar in verbinding. Denk hierbij aan voorbeelden als, screening logopedie op peuteropvang, huisbezoek van jeugdverpleegkundige bij 18 maanden en het maatwerk op de peuteropvang.
Demedicaliseren en normaliseren	<ul style="list-style-type: none">• Het overleg hoogcomplexe zorg o.a. over de inzet van verblijf• Er komt capaciteit praktijkondersteuning bij de huisarts om het normaliseren te stimuleren
Eerder de juiste hulp op maat	<ul style="list-style-type: none">• Meer casuïstiek zelf oppakken in het jeugdteam door het voorveld• Gesprekken met de verschillende toegangen o.a. Vroegtijdige Onderkenning (VTO)
Reikwijdte jeugdwet	<ul style="list-style-type: none">• We zijn bezig om de reikwijdte van de Jeugdwet in relatie tot de andere wetten zoals Wet Langdurige Zorg, Passend Onderwijs, Wet Maatschappelijke ondersteuning en Zorgverzekeringswet en Wet kinderopvang om te zetten in werkinstructies voor de toegang.